

ПРЕСОЗНАВСТВО: ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ

Роман Бліхарський

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7084-0473>

кандидат наук із соціальних комунікацій, науковий співробітник
Науково-дослідного інституту пресознавства,
Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника
(Львів, Україна)
patra727@gmail.com

УДК 070:271.4]:[159.923.2:124.5](=161.2)(477.83/.86)"1918/1939"

АКСІОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ЧАСОПISУ «КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ»: СПРОБА ПОБУДОВИ ТА НАПРЯМИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

DOI

У статті окреслено концепцію, мету, тематичне спрямування публікацій журналу «Католицька Акція», що був офіційним друкованим органом Генерального Інституту Католицької Акції у Галицькій Церковній провінції (митрополії) Греко-католицької церкви. Засобом часопису організатори та активні діячі Католицької Акції, що були водночас видавцями та авторами однойменного журналу, трансливали на його сторінках загальне доктринальне бачення Ватикану щодо концепції та ідеології Акції, а також окреслювали характерні орієнтири її проведення серед української галицької громадськості.

Акцентовано вивчення саме ціннісних орієнтирів публікацій цього часопису, оскільки вважаємо, що із пресознавчих перспектив такий напрям дослідження є важливим етапом для кращого розуміння умов та механізмів формування ідентичності українців у Галичині міжвоєнного періоду.

Визначено, що для оптимізації дослідження необхідно побудувати аксіологічну модель видання – теоретичну конструкцію, яка б окреслювала основні цінності, пріоритети, моральні ідеали та цілі, що пропагуються засобом видання, а також потенційно дозволяла б розширити бачення ролі засобів масової інформації у

формуванні громадянської, культурної, конфесійної ідентичностей у певному історичному контексті.

На основі результатів аналізу публікацій часопису запропоновано аксіологічні моделі, які демонструють два підходи до ієрархізації, систематизації та інтерпретації комплексу цінностей, які пропагувались у статтях цього часопису. А саме: модель, яка структурує широкий спектр індивідуальних потреб та прагнень окремої людини разом із загальними етичними принципами колективного співіснування, соціальної відповідальності, громадянської свідомості тощо; та конструкцію, яка відображає своєрідну ідейно-тематичну парадигму публікацій журналу «Католицька Акція», – тему конфлікту цінностей тогочасних апологетів християнства та ідеологів прогресу і секуляризації.

Ключові слова: Католицька Акція, релігійна періодика, міжвоєнний період, Галичина, Генеральний Інститут Католицької Акції.

Постановка проблеми. Католицька Акція – християнський суспільно-релігійний рух, що виник на початку ХХ ст. у Європі з метою зміцнення співпраці мирян та духівництва для виконання місії Церкви у громадській, економічній, політичній, культурній сферах задля побудови суспільного життя на засадах християнської моралі. Її ідею уперше окреслив Папа Пій Х в енцикліці «*In firmo proposito*» [«Тверде рішення»] від 11 червня 1905 р. Папа Пій ХІ в енцикліці «*Ubi Arcano Dei consillo*» [«Де таємничий Божий план»] (23 грудня 1922 р.) описав її мету, завдання та організаційні принципи (Католицька Акція).

Хоча Католицька Акція і досі залишається активною організацією католиків-мирян, однак саме у міжвоєнний період вона досягла певного максимуму свого розвитку, зокрема в сенсі кількості учасників та її структурного різноманіття.

Католицька Акція є складним суспільним явищем, яке має уже доволі тривалу історію, а її впровадження у різних країнах мало свої особливості. Зокрема, там, де католицизм був переважаючою конфесією або ж із значною кількістю католиків серед населення, католицькі світські організації діяли при церквах ще з ХІХ ст. Це були здебільшого молитовні, освітні чи харитативні спільноти. Після того, як у ХХ ст. було проголошено початок Католицької

Акції, саме ці організації стали її основою та подекуди ввійшли до її організаційної структури. Так, зокрема, відбулось у Німеччині, Франції, Бельгії, Італії, Голландії, Чехословаччині, Польщі, Канаді (Беген, «Католицька Акція як...»).

Щодо Польщі, то попри те, що однією з основних ідей Католицької Акції визначалася консолідація усіх католиків, приблизно з 1931 р. єпископат Греко-католицької церкви у Галицькій митрополії розпочав підготовку до проведення Католицької Акції незалежно від тих заходів, які впроваджувалися Католицькою церквою у тодішній Польщі. У тому ж році було засновано координаційний орган Католицької Акції – Генеральний Інститут Католицької Акції у галицькій церковній провінції (Беген, «Католицька Акція – мирянський...»).

За час проведення Католицької Акції та під її егідою у Галичині було засновано низку релігійних та громадських організацій, освітніх центрів, проведено низку масових дійств. Зокрема, на початку 1930-х рр., також у межах проведення Католицької Акції, з ініціативи єпископа Станіславівської єпархії Григорія Комишина було засновано мережу читалень «Скала», що була певною ідеологічною альтернативою товариства «Просвіта» (Пастирський лист..., 1934, с. 59). У Львові 6–7 травня 1933 р. відбулося свято «Українська молодь – Христові», одразу ж після якого було засновано юнацьку організацію Католицька акція української молоді, а наступного року – Католицьку акцію української жіночої молоді (Беген, «Католицька Акція як...»).

Католицька Акція також мала вплив і на тогочасну галицьку пресу, зокрема, регулярно стаючи інформприводом для публікацій на сторінках видань релігійного та світського спрямування. Про Католицьку Акцію писали у журналах «Нива», «Добрий Пастир», газеті «Нова Зоря», офіційних церковних єпархіальних та архієпархіальних вісниках, часописі «Правда», газетах «Діло», студентському літературному віснику «Поступ» та ін.

Католицька Акція також була своєрідним імпульсом для заснування упродовж 30-х рр. ХХ ст. низки нових періодичних видань, а саме: друкованого органу Українського Католицького Союзу – тижневика «Мета» (1931–1939) та його «популярного додатку, присвяченому поглибленню релігійного і морального життя серед українських родин», – журналу «Христос Наша

Сила!» (1933–1939; з 1935 р. як самостійне видання). У 1933 р. засновано ілюстрований виховний журнал української молоді «Українське Юнацтво» (1933–1939) з додатком організаційного листка КАУМ «Готовсь!» (1935–1937), ілюстрований релігійно-виховний місячник «Лицарство Пресвятої Богородиці» (1935–1939), гомілетично-катехитичний часопис «Сівач» (1936–1939), друкований орган Товариства дружин священників – часопис «Доля» (1939). (Галушко & Романюк, 2003, с. 28–28).

Однак для того, щоби отримати певне сутнісне бачення очільників та членів Генерального Інституту Католицької Акції щодо її цінностей, нам необхідно передусім проаналізувати публікації його офіційного друкованого органу – журналу «Католицька Акція» (1934–1939).

Із пресознавчих перспектив дослідження ціннісних орієнтацій періодичних видань дає змогу визначити або уточнити методи впливу засобів масової інформації на процес формування суспільних норм, поведінкових моделей та колективної свідомості. Аксіологічні напрями пресознавчих студій також дозволяють зрозуміти систему мотивацій та пріоритети суспільства в конкретних суспільно-політичних та соціокультурних історичних обставинах, простежити особливість їхньої зміни у часі, визначити домінуючі політичні та ідеологічні тенденції і реакції на них громадськості чи окремих соціальних інститутів, зокрема преси, а також отримати додатковий контекст для інтерпретації медіаповідомлень.

Мета дослідження. Визначити ціннісні орієнтири часопису «Католицька Акція». Побудувати аксіологічну модель цього видання – теоретичну конструкцію, яка б стала основою для аналізу, систематизації та інтерпретації системи цінностей, які засобом преси пропагувались ініціаторами та діячами Католицької Акції серед української громадськості Галичини у міжвоєнний період.

Об’єкт дослідження. Публікації часопису «Католицька Акція», а саме: статті та редакційні повідомлення журналу, у яких відображено основні ідеї, принципи та цінності Католицької Акції, яка проводилась у Галичині міжвоєнного періоду.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Історіографія нашого дослідження ґрунтується передусім на публікаціях

пресознавчого спрямування, у яких під різними кутами зору розглядається історія функціонування української релігійної преси міжвоєнного періоду (або її окремих аспектів у зв'язку з інтегральною історією української преси). Ми зосереджувались на даних та висновках щодо часописів, які безпосередньо стосувалися Католицької Акції, що проводилась у Галичині впродовж 30-х рр. ХХ ст., а особливо стосовно офіційного друкованого органу Генерального Інституту Католицької Акції.

У своїй праці «Історія української преси» Аркадій Животко задує, зокрема, кварталник «Католицька Акція», «що містив статті з теорії і практики» для її організації та проведення, поряд з іншими «органами католицької акції» називаючи тижневик «Христос Наша Сила!» та часопис «Мета» (1989–90, с. 265).

Грунтовне історико-бібліографічне опрацювання журналу «Католицька Акція» було здійснене у рамках тритомного проекту «Українські часописи Львова 1848–1939 рр.». У другій книзі третього тому цієї праці, що вийшла друком у 2003 р., вміщено повний бібліографічний опис видання, який, окрім розширеної анотації, також містить назву, підзаголовок, періодичність, дату виходу його першого числа, імена редакторів, місце видання, роки виходу, назви видавництва, друкарні, її розташування, адреси редакції, кількість річників та чисел за роками їхнього виходу, а також формат, обсяг випусків та наявність видання у вітчизняних фондах (Галушко & Романюк, 2003, с. 482–485).

Журнал «Католицька Акція» на своїх сторінках охоплював комплекс соціально значущих тем, кожна з яких може стати предметом окремого дослідження, а також системно розглядатись у контексті проблематики тогочасного пресового дискурсу.

Мар'яна Комариця у статті «Жіноча сторінка української католицької періодики» здійснила аналіз публікацій, присвячених «жіночому питанню», яке порушувалось на сторінках української львівської католицької преси, а саме: газет «Нова Зоря», «Мета», «Правда», журналів «Поступ» та «Католицька Акція», а також матеріалів часопису «Жінка». Значну увагу дослідниця приділила обговоренню Першого жіночого конгресу, що проходив у Станиславові упродовж 23–27 червня 1934 р. У статті також розглянута дискусія на сторінках преси між редактором «Католицької Акції»

Маркіяном Дзеровичем та представницями «Союзу Українок» щодо ідеології напрямів діяльності цієї організації (2022).

Починаючи з 1990-х рр. та до сьогодні журнал «Католицька Акція» неодноразово ставав джерелом інформації для українських науковців під час вивчення історії Католицької Акції, а також різноманітних українських суспільних, релігійних рухів та ініціатив, що функціонували в Галичині міжвоєнного періоду (Беген, 2010; Мишишин, 1999; Яцишин, 2010).

Однак досі науковцями не було сформульовано теоретичної моделі задля комплексного дослідження ціннісної орієнтації журналу «Католицька Акція» як основного ідейно-концептуального рупора цього суспільно-релігійного руху в Галичині.

Новизна дослідження полягає у формуванні теоретичної моделі для системного аналізу ціннісних орієнтацій змісту часопису «Католицька Акція», вивчення яких сприятиме кращому розумінню ролі релігійної преси у формуванні громадянської та конфесійної ідентичності українців міжвоєнного періоду.

Методи дослідження. Засобом історико-бібліографічного методу було досліджено джерела та наукову літературу, присвячену Католицькій Акції загалом і особливостям її організації та проведення на теренах Галичини у 30-х рр. ХХ ст. Зокрема, з допомогою тематичного аналізу часопису «Католицька Акція» встановлено його основні теми та ідеї, з допомогою якісного контент-аналізу публікацій журналу визначено набір цінностей, які репрезентували його публікації. Засобом аксіологічного аналізу здійснено систематичне опрацювання та інтерпретацію визначених цінностей для побудови аксіологічної моделі журналу.

Виклад основного матеріалу. У червні 1934 р. Генеральний Інститут Католицької Акції у Галицькій Церковній Провінції (далі – ГІКА) розпочав випуск свого офіційного друкованого органу – журналу «Католицька Акція» (1934–1939).

У короткому зверненні керівників ГІКА, а саме: президента Маркіяна Дзеровича (який також був головним редактором часопису), директора Романа Гайдука та секретаря Юліана Редька, зазначалося, що Інститут засновано «задля виконання високих завдань Католицької Акції на області нашої гр. кат. Церковної Провінції. Ті завдання, різнородні й важкі, вимагають відповідних метод праці та засобів, у першу чергу надприродних, а відтак

природних. Зокрема показалося вже необхідним видавання власного пресового органу, бо пресова акція в нинішніх часах – наймогутніший із природних засобів ширення католицької думки» (Від видавництва, 1934, с. 1).

Міжвоєнний період і справді був часом, коли засоби масової інформації стали визначальним чинником у справі формування думки широких мас населення. Стрімкий розвиток преси мав, відповідно, і великий вплив на суспільство, формуючи нові способи комунікації та дозвілля. Будучи за своєю суттю позаконфесійним інформативним інструментом, преса, на думку засновників журналу «Католицька Акція», також була цілком функціональною та придатною для поширення повідомлень серед вірян-католиків.

Після Першої світової війни відбувся бурхливий розвиток друкованої періодики. Вдосконалення технології друку, доступність паперу позитивно вплинули на показники масовості охоплення читачької аудиторії видавців періодики, що водночас вплинуло на збільшення кількості назв друкованих видань, їхніх тиражів, а також на розширення тематичного діапазону, який здатна була охопити тогочасна преса.

Така потреба у масовій інформації постала внаслідок соціальних та культурних змін, які відбувались у повоєнному світі. Зокрема, підвищення якості загальної шкільної освіти, яка також стала доступнішою, спричинило зростання грамотності серед населення, у якого, відповідно, з'являлась потреба бути в курсі останніх подій, або ж принаймні дало можливість уже видавцям пресових видань стимулювати попит серед своїх потенційних читачів. Цьому також посприяли індустріалізація, урбанізація та внутрішня міграція населення у межах різних країн, інтенсивність якої значно посилилась після війни.

Розвиток преси у міжвоєнний час також спричинив те, що уряди країн, незалежно від того, чи їхні політичні режими були відверто тоталітарними, чи ні, активно використовували ЗМІ як один з інструментів своєї пропаганди та для інформаційної підтримки своїх політичних, соціальних, економічних та військових заходів, які вони прагнули реалізувати або всередині самих країн, або за їхніми межами.

Водночас преса також впливала і на трансформацію самого суспільства, яке свого часу обумовлювало її еволюцію. ЗМІ,

зокрема друковані періодичні видання, впливали на формування громадської думки. Інформуючи про актуальні події, вони сприяли залученню широких мас до участі у громадському, політичному та культурному житті. Важливо також відзначити, що преса сприяла глобалізації культури в широкому сенсі цього поняття, яке також включає культуру політичну, військову, релігійну тощо.

Преса почала відігравати надзвичайно важливу роль у поширенні цінностей, які узагальнено можна означити як принципи чи ідеали, які мають виняткове значення для індивіда чи соціуму, впливають на прийняття рішень, оцінку явищ та визначають їхню поведінку. Медіа, зокрема друкована преса, як тоді, так і зараз відіграють важливу роль у поширенні та обстоюванні духовних, матеріальних, моральних, естетичних, світських, релігійних та ін. цінностей.

За таких умов становлення новітньої глобальної медіасфери засновники та видавці «Католицької Акції» прагнули цілком природними, актуальними та дієвими у тогочасному соціокультурному контексті засобами донести до громадськості інформацію про основну ідею Католицької Акції, її завдання, цілі та цінності, водночас на сторінках свого часопису вони прагнули порушувати найзлободенніші питання, які «потреба хвилі ставить перед нашим католицьким Громадянством» (Від видавництва, 1934, с. 1).

Цих питань і справді вистачало, оскільки на глобальному рівні відбувалися стрімкі зміни укладу життя суспільства, хитались ті морально-етичні світоглядні устої життя Західної цивілізації, які дозволяли охарактеризувати її як християнську. Однак, попри те, що у ХХ ст. релігійний фактор уже не був одним із визначальних для ескалації суспільно-політичних чи воєнних конфліктів, самі ці конфлікти продовжували виникати.

На локальному рівні міжвоєнний період для галичан-українців також був часом випробувань і постійної боротьби за свої громадянські та політичні права, інтенсивність яких значно збільшилась саме у 1930–1939 рр. – у «періоді загострення українсько-польських відносин» (Сніцарчук, 2009, с. 84).

Попри складні суспільно-політичні та законодавчі обставини, в яких і світська, і релігійна галицька українська преса вимушена була функціонувати, редакція журналу «Католицька Акція»

упродовж усього існування видання працювала над його удосконаленням, збільшенням частоти виходу та розширенням читацької аудиторії.

Хоча у першому випуску журналу за 1934 р. видавці визначили його як «покищо неперіодичний», упродовж наступних 1934–1939 рр. редакція видання справно видавала числа чотири рази на рік. Щодо періодичності як основного показника затребуваності, Лідія Сніцарчук зазначає, що журнал «Католицька Акція» був одним із 25 видань «серед доволі численної групи кварталників», редакції яких «стало додержувалися цієї форми періодичності» (2009, с. 200).

У 1936 р. редакція журналу оголосила, що до видання буде залучено визначених католицьких авторів, а редакційну колегію поділено на вісім секцій: ідеологічну, яка станом на той рік наразі ще залишалася без керівника; суспільну (голова – о. Микола Конрад); зі справ родини (голова – о. Лев Глинка), справ жінок (голова – Евстахія Тишинська), справ молоді (голова – Василь Глібовицький), харитативну секцію (голова – о. Платонід Філяс), секцію преси (о. Ярослав Чемеринський) та зі справ виховання (о. Юліан Дзерович) (Хроніка, 1936а, с. 24; Хроніка, 1936б, с. 31–32).

Загалом за час існування журналу «Католицька Акція» на його шпальтах публікувались відомі імена сучасним дослідникам історії Церкви, української релігійної та світської преси, громадських та освітянських рухів, що діяли на теренах Галичани у міжвоєнний час, а саме: Іван Братик, о. Осип-Михайло Годунько, о. Омелян Горчинський, Роман Данилевич, о. Петро Дзедзик, Маркіян Дзерович, Петро Ісаїв, о. Йосафат Маркевич, о. Іриней Назарко, Юліан Редько, Осип Філяс, о. Степан Хабурський, Ксеня Янович, Костянтин Чехович, Микола Гнатишак, Микола Андрусак, Володимир Залозецький, о. Андрій Ішак, Борис Кудрик, о. Василь Кулик, о. Василь Лициняк, Осип Майковський, Олександр Мох.

Моделювання цінностей, які пропагувались на сторінках журналу «Католицька Акція», передбачає також визначення, пошук, аналіз, систематизацію та інтерпретацію ідеалів, норм, переконань, акцентів, тем тощо, які видавці, автори та керівники секцій цього часопису транслювали своїй аудиторії. Однак побудова аксіологічної моделі будь-якого періодичного видання

та способі інтерпретації його цінностей залежать від цілей дослідження та обраної теоретико-методологічної основи.

Загалом система цінностей є предметом вивчення у філософії (а саме в аксіології, що є її спеціальним розділом), соціології, психології, антропології, культурології. Сьогодні вже існують різні теорії та підходи, засобом яких можна проаналізувати, класифікувати та проінтерпретувати системи цінностей, про які явно чи імпліцитно йдеться в різних документах, зокрема на сторінках періодичних друкованих видань.

Мабуть, найвідомішою системою цінностей є так звана «Піраміда потреб Маслоу», яка була розроблена на основі наукових праць американського психолога Абрахама Маслоу (Maslow, 1943). Ця «піраміда» відображає п'ятирівневу ієрархію потреб людини: фізіологічні потреби, потреби у безпеці, соціальні потреби (потреби у любові та належності тощо), самореалізації та самоактуалізації, творчі потреби. За логікою цієї системи, люди прагнуть задовольнити свої потреби поступово, починаючи з базових та рухаючись до більш високих рівнів.

За теорією базових цінностей Шалом Шварца вирізняють десять типів цінностей, які є універсальними для всіх культур, а саме: влада, здобутки, задоволення, стимуляція, самостійність, універсальність, доброзичливість, традиція, конформізм та безпека. Ці цінності часто організують на основі двох конфліктів, а саме: конфлікту цінностей, які стосуються відкритості людини до змін, та консерватизму, а також конфлікту між самопосиланням та самообмеженням (Schwartz, 2012).

Наступною є методика розподілу цінностей Мілтона Рокіча, яку він, зокрема, запропонував у своїй праці «The Nature of Human Values» [«Природа людських цінностей»], виданої у 1973 р., М. Рокіч розрізняв кінцеві цінності, такі як щастя, свобода, мир тощо, та інструментальні, тобто цінності, які людина використовує задля досягнення термінальних, зокрема: чесність, відданість, терпіння, відповідальність.

У теорії культурних вимірів Герта Хофстеде визначаються шість вимірів культури, які впливають на систему цінностей суспільства, а саме: дистанція влади, уникнення невизначеності, індивідуалізм, колективізм, маскуліність, фемінність,

довготермінова та короткотермінова орієнтації, реагування та стриманість (Hofstede, 1984).

Однак останнє, що ми наведемо у цьому переліку, – це наукові напрацювання у галузі вивчення цінностей американського політолога та соціолога Рональда Інглегарта (1934–1921 pp.), який у 1981 р. ініціював масштабний лонгітюдний проєкт «Всесвітнє вивчення цінностей» (World Values Survey), одним із завдань якого було з'ясувати вплив цінностей на поведінку та світогляд людини, а також визначити напрями змін цінностей під впливом різноманітних соціальних, економічних та культурних факторів (History of the World Values Survey Association).

Перший етап цього дослідження стосувався лише кількох країн Європи. Результати показали значні відмінності у цінностях між країнами з різними економічними і політичними системами. У 1990-х рр. до участі у проєкті були залучені інші країни, а тривалість кожного нового етапу становила п'ять років. Дослідження охоплює понад 100 країн, які представляють понад 90% світового населення (Who we are).

Збір даних для дослідження, яке охоплює репрезентативні вибірки населення, відбувається шляхом інтерв'ю та анкетування. Опитування охоплює широкий спектр тем, серед яких: релігійні та моральні цінності респондентів, їхні політичні переконання та рівень їхньої активності у суспільно-політичних процесах, соціальні цінності, економічні погляди тощо.

Одним із результатів Всесвітнього дослідження цінностей є т. зв. культурна карта Інглегарта–Вельцеля, яку Р. Інглегарт уклав разом із своїм колегою, німецьким політологом Крістіаном Вельцелем. Карта є візуальною моделлю, яка дозволяє унаочнити культурні відмінності та схожості між країнами, а також те, як вони групуються по різних культурних зонах. Оскільки ця карта є динамічною та оновлюється на кожному новому етапі WVS, вона дозволяє відстежувати зміни позицій країн на карті з часом та аналізувати довгострокові культурні зміни і вплив різноманітних глобальних процесів на різні суспільства.

Культурна карта відображає ситуацію з країнами у двовимірному просторі, кожна вісь якого відповідає одному з наборів цінностей, де по вертикалі вгору – індекс традиційних цінностей, які, зокрема, включають релігійні норми, звичаї та обряди,

сімейні цінності, важливість визнання авторитету та національну гордість. Униз по вертикальній осі – індекс світсько-раціональних цінностей, який демонструє пріоритети раціональних переконань, суверенітету особистості та критичного мислення.

Зліва по горизонталі розташовано градацію країн за індексом цінностей виживання, які пов'язані з економічною та фізичною безпекою, конформізмом та уникненням ризиків, справа – зазначено цінності самовираження, які включають рівність, емансипацію, надважливість індивідуальної свободи і творчості тощо.

На площині країни групуються відповідно до їхньої культурної близькості (католицькі, православні, протестантські, ісламські, конфуціанські, англomовні, південноазійські, латиноамериканські, африканські тощо), що дозволяє виявляти кластери суспільств з подібними ціннісними орієнтаціями.

Однак для побудови аксіологічної моделі журналу «Католицька Акція» нам необхідно сформулювати єдині категорії цінностей на основі аналізу та інтеграції усіх аспектів наведених теоретико-методологічних підходів. Очікується, що такий синтез може забезпечити більш комплексне і багатовимірне розуміння ціннісних орієнтирів Католицької Акції, представлених, зокрема, в офіційному друкованому органі відповідальною за її організацію та проведення інституцією.

Спершу спробуємо побудувати «вертикально» орієнтовану аксіологічну модель, засновану на градації від індивідуальних цінностей до загальних. Ця схема виглядатиме приблизно так:

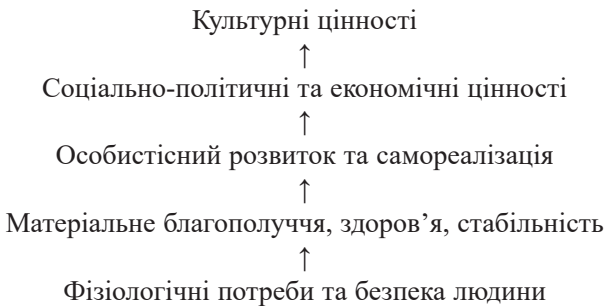
Фізіологічні потреби та безпека людини: базові фізіологічні потреби, здоров'я, безпека фізична та економічна, соціальна стабільність, уникнення невизначеності (на особистому рівні);

Особистісний розвиток: самореалізація (розвиток потенціалу, самовираження), самоактуалізація (компетентність, освіта, здобутки, успіх, визнання), стимуляція (нові враження, винагорода), самостійність (незалежність, автономність);

Соціально-політичні та економічні цінності: визнання / заперечення влади та авторитету, підтримка / ігнорування суспільно-політичних процесів, економічні погляди (ставлення до ринку), уникнення невизначеності (на колективному рівні), довгострокова / короткострокова орієнтації, конформізм / нонконформізм;

Культурні цінності: універсалізм (сприйняття, терпимість, благополуччя всіх людей), колективні цінності релігійні чи конфесійні (віра, догми, заповіді, приписи, обряд, ритуал тощо), колективні цінності світські (культурна, субкультурна, етнічна, корпоративна, родова ідентичності, культурна спадщина, звичаї, етикет), індивідуалізм (особиста свобода, індивідуальні права), маскуліність / фемініність, лояльність / обмеження.

Графічно цю схему можна відобразити приблизно так:

Аналізуючи та систематизуючи за цією моделлю публікації журналу «Католицька Акція», ми спостерігаємо те, що в межах навіть однієї публікації може бути репрезентовано цілий комплекс цінностей, які приналежні до різних, подекуди взаємовиключних, категорій, що ускладнює здійснення однозначних висновків щодо того, яку конкретну цінність, нехай і узагальнену, ця публікація репрезентує чи обстоює, не кажучи про систематизацію цінностей усього контенту видання.

Наприклад, о. Омелян Горчинський у своїй статті «Апостольство недужих» актуалізує цілу низку цінностей. Починає він із чесноти терпіння як на колективному рівні: «нема другого народу, що переходив би таку Голготу, таке море страждань, як наш український нарід», так і на особистісному, оскільки ця публікація присвячена темі залучення до світського апостольства потерпаючих від різних недуг, щоби ті, «що тяжко хворіють – стали свідомими подвигами, хосенними не лише для самих страдальників, але і для загалу» (Горчинський, 1936, с. 15).

Автор також уточнює, що він має на увазі не організацію опіки здорових мирян над тими, які страждають від якихось недуг,

а навпаки, «іде власне про поміч у праці над спасенням світа від тих, що в очах світа найменше здавалося б можуть допомогти» (Горчинський, 1936, с. 16). Тут йдеться про цінність особистісної самореалізації та самоактуалізацію.

Далі О. Горчинський, попри те, що декларативно Католицька Акція – місія понадполітична, обстоював суспільно-політичну цінність нонконформізму щодо ідеалів сучасного світу, за якими успіх у житті досягається шляхом максимального залучення інтелектуального та фізичного потенціалів людини. Оскільки «світові здається, що нині, в ХХ столітті, чоловікові не потрібно Божої помічі, Божого благословенства», а успіху можна досягти лише покладаючись на силу організації, кількість залучених учасників тощо (Горчинський, 1936, с. 16).

У дусі цінності універсализму та піклування про благо усього людства автор зазначає, що неодноразово серед католиків лунає критика, що світ повертається до поганських часів, однак, на його думку, у цьому також частково є провина самих католиків. І, щоби виправити цю ситуацію, він пропонує вийти за межі своїх особистих інтересів та розпочати молитовну місію за спасіння душ, а «найвищою формою молитви є терпіння» (Горчинський, 1936, с. 18).

Загалом у статті йдеться про «Апостольство хворих», що є «побожний союз, стоваришеня, до котрого належать лише хворі... Користи приналежности до цього союзу є подвійні» – особистого та суспільного планів, оскільки «приналежність до союзу Апостольства хворих має саме бути і є ліком на його пригноблення. Член союзу свідомий, що є членом товариства, до якого належить понад 250.000 таких. Це підносить на дусі. Він не чує себе самітним, він набирає іншого поняття про терпіння – як член союзу відчуває, що він не є непотрібним баястом для свого громадянства, для родини, але навпаки відчуває, що є одним з тих, що разом з терплячим Христом причиняються – до довершення спасення своїх співбратів». Кожен учасник цього союзу є позначений Божим Провидінням, а отже, є «одним з особливо покликаних через своє терпіння спасати других» (Горчинський, 1936, с. 20), що є прямою декларацією традиційних цінностей культурної релігійної християнської ідентичності.

Ще один приклад публікації, у якій йдеться про комплекс цінностей, – стаття Романа Данилевича «За творче молоде українське покоління», присвячена організації Католицької Акції Української Молоді. У ній, зокрема, поряд з культурними цінностями релігійної та національної ідентичності, особистісного розвитку, освіти та здобуття професійних компетентностей, йдеться також і про базову цінність – здоров’я молодого покоління, а саме: звертається увага на загальну і фахову освіту, «та такі важні ділянки, як тіло виховання, спорт» (Данилевич, 1935, с. 15). Фрагмент статті, в якому мова йде про заснування «Каси Української Католицької Молоді», ілюструє економічну цінність довгострокової орієнтації та уникнення невизначеності на колективному рівні.

Інший спосіб побудови аксіологічної моделі часопису «Католицька Акція» ми можемо застосувати, коли врахуємо також культурно-історичний контекст започаткування самої Акції. Тоді організація вимірів ціннісних орієнтацій журналу відобразить конфлікт або конфронтацію між доктринальними положеннями Католицької Акції та несумісними з ними принципами функціонування світського суспільства.

Отже, аксіологічна модель, яка б ілюструвала ціннісну орієнтацію контенту часопису, заснована на конфлікті, виглядатиме так:

За цією моделлю, де традиційні цінності – це устояні форми соціальної взаємодії між членами певної спільноти, культурні коди, релігійні обряди, звичаї та ритуали, збереження спадщини, реакційність; прогресивні – це відкритість до змін, науково-

технічний прогрес, прагнення до інновацій та соціальних реформ, змін в економіці та виробництві, секуляризація, критицизм тощо.

Релігійні цінності – світоглядні, моральні, наприклад: пріоритет метафізичних принципів, трансценденталізм, віра у вищу істоту чи надприродні сили, моральні принципи, засновані на сакральних текстах і творах релігійних авторитетів; світські цінності – це раціоналізм, сцієнтизм, індивідуалізм, світська етика тощо;

Індивідуальні цінності – переконання та пріоритети особистих потреб, свободи та права людини; колективні цінності – пріоритети та ідеали, що є важливими для певної групи людей чи суспільства; консолідуючі та визначальні для культурної і соціальної ідентичності.

Зазначені нами теми конфлікту ціннісних орієнтацій помітні наскрізно фактично в усіх статтях журналу. Яскравим прикладом цього є стаття о. Івана Бучка¹ п. н. «Завдання нашої Католицької Акції», яка відкривала перше число видання та у якій декларувалося концептуальне і тематичне спрямування публікацій часопису.

Статтю автор розпочинає доволі розлогою цитатою з енцикліки «*Caritate Christi Compulsi*» [«Спонукані любов'ю Христа»] Папи Пія XI за 3 травня 1932 р., у ній понтифік характеризує дійсність, у якій опинилося усе людство, як шлях у безодню. Розвиваючи позицію понтифіка щодо стану речей у світі, І. Бучко зазначає, що марними є усі поради фахівців щодо позбавлення від наслідків Світової економічної кризи 1926–1933 рр., даремними також є різні заходи та конференції з роззброєння, оскільки «перед нами безупину марево нових воєн, напевно ще страшніших, як були в історії світу». Однак усіякий занепад та стагнація є результатом довготривалої моральної кризи, яка «в нинішніх часах повоєнних дійшла до небувалих розмірів» (Бучко, 1934, с. 2).

Отже, криза, яка спіткала людство, є інструментом Божого Провидіння та закликом до його навернення із саморуйнівного шляху секуляризації суспільства, особливо через впровадження цілковито світської системи шкільної освіти із антирелігійним та атеїстичним ухилом у навчанні.

Криза релігійності призвела до втрати віри в основи християнського вчення: у безсмертну душу, вічність, суд, винагороду

¹ На той час обіймав посаду єпископа-помічника митрополита Андрія Шептицького.

та кару за ті вчинки, які людина зробила при житті. Така зневіра зумовила ситуацію у тогочасному суспільстві, коли нормою стало вільно та без жодних обмежень вдовольняти свої будь-які бажання, а потурання своїм пристрастям вважається єдиною метою життя людини. І. Бучко підсумовує: «Очевидно, що на таких засадах не втримається ніяка родина, ніяке громадянське життя, ніяка держава, а що найважливіше – мільони душ відкуплених Найсв. Христовою Кровю, жиючи на таких засадах, летять стрімголов у пропасть гнилі й зіпсуття в цім життю, а в пропасть вічної загибелі в другім життю» (Бучко, 1934, с. 2).

І. Бучко зазначає, що оскільки ідеологи та апологети секуляризації «свідомі того, що від вдержання того відтинка [християнської сім'ї. – Р. Б.] залежить будучність Церкви», основну свою активність вони зосередили у напрямі модернізації інституту сім'ї, зокрема у справі емансипації жінок (Бучко, 1934, с. 3). Заради реалізації цих заходів та під протекторатом державних інституцій використовуються книги, преса, радіо, кіно, мода та спорт. Автор, по суті, називає усі актуальні на той час медіазасоби та індустрію розваг.

Для того, щоби припинити ці руйнівні для християн-католиків тенденції, Папа Пій XI проголосив організацію світського апостолату, яка й отримала назву Католицька Акція. Її суть полягала у тому, що, крім кліру, обов'язок охороняти Церкву та її вчення розповсюджувався також і на всіх мирян, незалежно від віку, статі та роду занять. Особливістю організації Католицької Акції було те, що її провідниками повинні бути саме миряни, а не представники духовенства. Останні мають лише «контролювати, щоби вона була згідна з засадами Католицької Церкви», а також підкреслювалося, що Католицька Акція повинна відбуватись поза політикою (Бучко, 1934, с. 4).

Риторика, з якою І. Бучко визначає ідейні засади Католицької Акції, має доволі мілітарне забарвлення. У Католицькій Акції духовенство та миряни у своїй єдності становлять саме армію, яку необхідно зібрати «не тільки для самої оборони Христового Царства, але також для здобуття цілого світу для тогож Царства» (Бучко, 1934, с. 5).

Станом на 1934 р. Католицька Акція успішно діяла в Італії, Бельгії, Франції, Голландії, однак саме українці у ній були

особливо запотребовані, оскільки «9/10 нашого народу несе на собі страшний тягар того антихристового царства». В цьому контексті та в умовах не надто жвавої активності українських світських католицьких організацій найдоцільнішим було розпочати із виховання майбутніх кадрів у молодіжних католицьких організаціях, оскільки доросла інтелігенція, попри те, що у масі своїй усе ж віруюча, та все ж «в високім степені несвідома, незнаюча; вона не оцінює значіння релігії в прилюднім життю і фальшиво розуміє її значіння в особистому життю... катихизмові правди вже давно забула, а католицької літератури чи преси вона за малими винятками з засади не читає». Інші верстви віруючих українців, попри те, що прив'язані до свого обряду, не орієнтуються в об'єднанчій місії Католицької церкви (Бучко, 1934, с. 5).

І. Бучко підсумовує, що для того, аби серед українців організувати Католицьку Акцію, необхідна певна основа, якою можуть бути вже існуючі церковні товариства, як-от: Апостольство Молитви, Марійські дружини, в межах діяльності яких здійснюються спільні молитви, що є найелементарнішою, але і найважливішою справою світського апостольського служіння, а також Католицька Акція Української Молоді, яку автор визначає як першу та найважливішу «клітину нашої Католицької Акції».

Католицька Акція у баченні її організаторів мала стати основним етапом для виправлення усіх вад у громадсько-політичному та економічному житті українців, а її учасники є «тим здоровим зерном, що має врятувати ціле українське плем'я» (Бучко, 1934, с. 6).

Тема конфлікту цінностей також помітна у статті «Коедукація в світлі католицьких засад», у якій о. Ю. Дзерович порушує питання спільного навчання хлопців та дівчат в одній школі, підкреслюючи його актуальність, оскільки коедукація була запроваджена у львівській державній гімназії з українською мовою викладання, а також у гімназіях «Рідної Школи» у Дрогобичі, Рогатині, Городенці, Копичинцях. Автор виступає проти такої форми навчання, опираючи свою аргументацію передусім на енцикліці Папи Пія XI від 31 грудня 1929 р. «*Divini Illius Magistri*» [«Про християнське виховання молоді»], зокрема на тезі: «Творець задумав й постановив повне співжиття обох полів тільки в

супружій звязи; а менш близьке, в різному степені, в родині й суспільності» (Дзерович, 1936, с. 10).

Навіть цей фрагмент ілюструє конфлікт між релігійними та світськими, традиційними та прогресивними цінностями через питання коєдукації. Релігійні цінності в аргументації о. Ю. Дзеровича засновані на традиційних поглядах щодо нормування та регулювання взаємин між чоловіками та жінками у суспільстві. Світські цінності зорієнтовані на прогресивні ідеали, тож є підставою коєдукації як засіб забезпечення рівних можливостей чоловіків та жінок, соціальної інтеграції жінок в освітні процеси.

У статті «Бій за нове завтра» В. Глібовицький окреслює завдання Католицької Акції щодо виховання молодого покоління на християнських засадах. Ця публікація демонструє явний конфлікт між парадигмами традиційного християнського світогляду та модерного прогресивного. Автор наголошує, що християнське вчення має понадчасове значення, а отже, являє собою вираження абсолютної істини, на відміну від усіх ідеологій, створених інтелектом людини. Проте віра самих людей у ХХ ст. значно ослабла, що дозволило апологетам прогресу та різним «ліберальним романтикам» здобути популярність і претендувати на роль нових «спасителів». На суспільному рівні, поряд із боротьбою за матеріальні блага, необхідно також домагатись реалізації християнської ідеї у вимірі не лише української історії, а й історії всього світу загалом (Глібовицький, 1936, с. 18).

Отже, за своєю суттю Католицька Акція була реакцією на моральний занепад суспільства і наступ на релігію, християнство та католицизм. Цінності Католицької Акції охоплювали релігійні, соціальні, культурні аспекти життя католицької спільноти в умовах криз і викликів сучасності, а також були мотивацією для консолідації католиків у протидії усім тогочасним антирелігійним тенденціям та ідеологіям.

Висновки. Публікації журналу «Католицька Акція» репрезентують гетерогенний діапазон цінностей, який яскраво ілюструє усю складність інтеграції ціннісної системи, заснованої на релігійному світобаченні, зокрема християнському вченню, у сучасному світі. Фактично кожна публікація видання виражає

комплекс цінностей, що охоплює різні аспекти життя людини, – від індивідуальних потреб до загальних засад колективного співіснування. Відштовхуючись від цієї комплексності, можна побудувати аксіологічну модель періодичного видання, яка відображає «вертикальну» градацію цінностей, починаючи від базових фізіологічних потреб і завершуючи культурними цінностями.

Таку аксіологічну модель можна охарактеризувати як функціональну, оскільки вона ілюструє ситуацію, коли виникнення та функціонування її структурних елементів є взаємопов'язаним. Тобто одна ланка цінностей, яка пропагувалась авторами часопису «Католицька Акція», спричиняє та підтримує іншу.

З іншого ж боку, акцентована важливість збереження і зміцнення традиційних християнських цінностей у сучасному світі є ще однією характеристикою контенту цього видання. Зокрема, у розглянутих нами прикладах публікацій йдеться про виховання та моральну відповідальність за духовне здоров'я наступного покоління, протиставляючи їх секулярним педагогічним та етичним нормам, які з кожним десятиліттям набували чинності у сучасному світі. Таким чином, для видавців журнал слугував важливим інформаційним засобом для репрезентації та поширення цінностей Католицької Акції, які загалом можна охарактеризувати як консервативні у часи швидких соціальних і культурних змін, сприяли збереженню духовної спадщини та традиційної християнської ідентичності українців.

Такий спосіб моделювання системи цінностей часопису «Католицька Акція» заснований на принципі конфлікту, що виражає суперечності ціннісних орієнтацій представників різних груп тогочасного галицького суспільства.

Подальше вивчення цінностей, які пропагувались у міжвоєнній Галичині релігійною та світською пресою загалом та журналом «Католицька Акція» зокрема, дасть додатковий інструмент для розуміння соціальних, культурних, релігійних та етноконфесійних процесів, які впливали на формування ідентичності українців у цьому регіоні.

Література

Беген, О. Католицька Акція – мирянський рух для захисту основ віри й моралі, відновлювання християнського розуміння родини й суспільства. *Християнська служба порятунку*. <https://crs-center.org/katolitska-aktsiya-miryanskiy-ruh-dlya-zahistu-osnov-viri-y-morali-vidnovlyuvlennya-hristiyanskogo-rozuminnya-rodini-y-suspilstva/>

Беген, О. Католицька Акція як мирянський рух в УГКЦ (1930–1939). *Комісія у справах мирян УГКЦ*. <http://www.laityugcc.org.ua/istorija-mirjanskix-ruxiv/articles/katolicka-akcija-jak-mirjanskij-ruh-v-ugkc-19301939.html>

Беген, О. (2010). Спроба владики Григорія Хомишина запровадити Католицьку Акцію у Станіславській єпархії. *Історія релігій в Україні: наук. щорічник, 1*, 153–161. Львів.

[Бучко, І.] Іван Епп.-пом. львівський. (1934). Завдання нашої Католицької Акції. *Католицька Акція, 1*, 2–6. Львів.

Від видавництва. (1934). *Католицька Акція, 1*, 1. Львів.

Галушко, М. В. & Романюк, М. М. (Уклад.). (2003). Українські часописи Львова 1848–1939 рр.: іст.-бібліогр. дослідж. Т. 3. Кн. 2. 1929–1939 рр. Львів: Видавництво «Світ».

Глібовицький В. (1936). Бій за нове завтра. *Католицька Акція, 2*, 15–18. Львів.

Горчинський О. (1936). Апостольство недужих. *Католицька Акція, 3/4*, 15–22. Львів.

Данилевич Р. (1935). За творче молоде українське покоління. *Католицька Акція, 5*, 13–14. Львів.

Дзерович Ю. (1936). Коедукація в світлі католицьких засад. *Католицька Акція, 1*, 8–10. Львів.

Животко, А. (1989–90). *Історія української преси*. Мюнхен: Український технічно-господарський інститут.

Католицька Акція. *Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви в Україні*. https://www.rkc.lviv.ua/category_2.php?cat_1=12&cat_2=64∓lang=1

Комариця, М. (2022). Жіноча сторінка української католицької періодики. *Пресознавство / Press Studies, 1*. 120–142. Львів. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2022-1-8>

Мицишин, І. (1999) Католицька акція як організація морального самовиховання української молоді (Галичина, поч. ХХ ст). *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 1*, 100–102. Тернопіль.

Пастирський лист Григорія Хомишина Єпископа Станіславівського до Клира і Вірних Станіславівської Єпархії про Католицьку Акцію (1934). Станіславів: Накладом Єпископського Ординаріату.

Сніцарчук, Л. (2009). Українська преса Галичини (1919–1939 рр.) і журналістичнознавчий дискурс. Львів: ЛННБУ ім. В. Стефаника, Відділення «Науково-дослідний центр періодики».

Хроніка. (1936а). *Католицька Акція, 1*, 24. Львів.

Хроніка. (1936b). *Католицька Акція*, 2, 31–32. Львів.

Яцишин, В. (2010). Харитативна акція греко-католицької церкви у 30-ті рр. XX ст. (За матеріалами західноукраїнської преси). *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*, 2, 227–243. Львів.

Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. SAGE Publications.

Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370–396. <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>

History of the World Values Survey Association. *World Values Survey*. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp?CMSID=History&CMSID=History>

Who we are. *World Values Survey*. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>

Schwartz, S. H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2. <http://scholarworks.gvsu.edu/orpc/vol2/iss1/11>

References

Behen, O. Katolytska Aktsiia – myrianskyi ruh dlia zakhystu osnov viry y morali, vidnovliuvlennia khrystyianskoho rozuminnia rodyny y suspilstva [Catholic Action is a lay movement to defend the foundations of faith and morality, to restore a Christian understanding of family and society]. *Християнська служба порятунку*. <https://crs-center.org/katolitska-aktsiya-miryanskiy-ruh-dlya-zahistu-osnov-viry-y-morali-vidnovlyuvlennya-hristyianskogo-rozuminnya-rodiny-y-suspilstva/> [in Ukrainian].

Behen, O. Katolytska Aktsiia yak myrianskyi ruh v UHKTs (1930–1939) [Catholic Action as a Lay Movement in the UGCC (1930–1939)]. *Komisiia u spravakh myrian UHKTs*. <http://www.laityugcc.org.ua/istorija-mirjanskix-ruxiv/articles/katolicka-akcija-jak-mirjanskij-rux-v-ugkc-19301939.html> [in Ukrainian].

Behen, O. (2010). Sproba vladyky Hryhoriia Khomyshyna zaprovadyty Katolytsku Aktsiiu u Stanislavskii yeparkhii [Bishop Hryhoriy Khomyshyn's attempt to introduce a Catholic Action in the Stanislav Eparchy]. *Istoriia religii u Ukraini: nauk. shchorichnyk*, 1, 153–161. Lviv [in Ukrainian].

[Buchko, I.] Ivan Epp.-pom. Ivivskyi. (1934). Zavdannia nashoi Katolytskoi Aktsii [The objectives of our Catholic Action]. *Katolytska Aktsiia*, 1, 2–6. Lviv [in Ukrainian].

Danylevych, R. (1935). Za tvorche molode ukrainske pokolinnia [To the creative young Ukrainian generation]. *Katolytska Aktsiia*, 5, 13–14. Lviv [in Ukrainian].

Dzerovych, Yu. (1936). Koedukatsiia v svitli katolytskykh zasad [Coeducation in the light of Catholic principles]. *Katolytska Aktsiia*, 1, 8–10. Lviv [in Ukrainian].

Gorchynskyi, O. (1936). Apostolstvo neduzhykh [Apostolate to the sick]. *Katolytska Aktsiia*, 3/4, 15–22. Lviv [in Ukrainian].

Halushko, M. V. & Romaniuk, M. M. (Uklad.). (2003). *Ukrainski chasopysy Lvova 1848–1939 rr.* [Ukrainian magazines of Lviv, 1848–1939.]: ist.-bibliohr. doslidzh. T. 3. Kn. 2: 1929–1939 rr. Lviv: Vydavnytstvo «Svit» [in Ukrainian].

History of the World Values Survey Association. *World Values Survey*. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp?CMSID=History&CMSID=History> [in English].

Hlibovytskyi, V. (1936). Bii za nove zavtra [The battle for a new tomorrow]. *Katolytska Aktsiia*, 2, 15–18. Lviv [in Ukrainian].

Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. SAGE Publications [in English].

Katolytska Aktsiia [Catholic Action]. *Lvivska Arkhidiietseziia Rymsko-Katolytskoi Tserkvy v Ukraini*. https://www.rkc.lviv.ua/category_2.php?cat_1=12&am;cat_2=64&lang=1. [in Ukrainian].

Khronika [Chronicle]. (1936a). *Katolytska Aktsiia*, 1, 24. Lviv [in Ukrainian].

Khronika [Chronicle]. (1936b). *Katolytska Aktsiia*, 2, 31–32. Lviv [in Ukrainian].

Komarytsia, M. (2022). Zhinocha storinka ukrainskoi katolytskoi periodyky [Women's page of Ukrainian Catholic periodicals]. *Presoznavstvo / Press Studies*, 1, 120–142. Lviv. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2022-1-8> [in Ukrainian].

Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370–396. <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm> [in English].

Myschchyn, I. (1999) *Katolytska aktsiia yak orhanizatsiia moralnoho samovykhovannia ukrainskoi molodi (Halychyna, poch. XX st)* [Catholic action as an organization of moral self-education of Ukrainian youth (Galicia, early XX century)]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka*, 1, 100–102. Ternopil [in Ukrainian].

Pastyrskyi lyst Hryhoriia Khomyshyna Epyskopa Stanislavivskoho do Klyra i Virnykh Stanislavivskoi Eparkhii pro Katolytsku Aktsiiu [Pastoral Letter of Hryhoriy Khomyshyn, Bishop of Stanislaviv, to the Clergy and Faithful of the Diocese of Stanislaviv on the Catholic Action] (1934). Stanislaviv: Nakladom Yepyskopskoho Ordynariiatu [in Ukrainian].

Schwartz, S. H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. Online Readings in Psychology and Culture, 2. <http://scholarworks.gvsu.edu/orpc/vol2/iss1/11> [in English].

Snitsarchuk, L. (2009). *Ukrainska presa Halychyny (1919–1939 rr.) i zhurnalistykoznavchyi diskurs* [The Ukrainian Press of Galicia (1919–1939) and Journalism Studies Discourse]. Lviv: LNNBU im. V. Stefanyka, Viddillennia «Naukovo-doslidnyi tsentr periodyky» [in Ukrainian].

Vid vydavnytstva [From the publisher]. (1934). *Katolytska Aktsiia*, 1, 1. Lviv [in Ukrainian].

Who we are. *World Values Survey*. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp> [in English].

Yatsyshyn, V. (2010). Kharytatyvna aktsiia hreko-katolytskoi tserkvy u 30-ti rr. KhKh st. (Za materialamy zakhidnoukrainskoi presy) [The Charitable Action of the Greek Catholic Church in the 1930s (Based on the Materials of the Western

Ukrainian Press)]. *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho tsentru periodyky*, 2, 227–243. Lviv [in Ukrainian].

Zhyvotko, A. (1989–90). *Istoriia ukrainskoi presy* [History of the Ukrainian press]. Miunkhen: Ukrainskyi tekhnichno-hospodarskyi instytut [in Ukrainian].

Roman Blikharskyi

PhD in Social Communications,
Research fellow

of the Research Institute for Press Studies

Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv
(Lviv, Ukraine)

THE AXIOLOGICAL MODEL OF THE «CATHOLIC ACTION» JOURNAL: AN ATTEMPT TO CONSTRUCT AND DIRECTIONS OF INTERPRETATION

The article outlines the concept, purpose, and thematic focus of the publications of the «Catholic Action» journal, which was the official publication of the General Institute of Catholic Action in the Galician Church Province (Metropolia) of the Greek Catholic Church. Through this journal, the organizers and activists of Catholic Action, who were also the publishers and authors of the eponymous journal, conveyed the general doctrinal vision of the Vatican's general doctrinal vision regarding the concept and ideology of the Action. They also outlined the characteristic guidelines for its implementation among the Ukrainian Galician community.

The study places emphasis on the value orientations of the publications of this journal, as it is considered that, from a press studies perspective, such a research direction is an essential step towards a better understanding of the conditions and mechanisms of identity formation among Ukrainians in interwar Galicia.

It has been determined that in order to optimize the study, it is necessary to construct an axiological model of the publication – a theoretical framework that outlines the primary values, priorities, moral ideals, and goals propagated by the publication. This model could potentially broaden the understanding of the role of mass media in shaping civic, cultural, and confessional identities within a specific historical context.

Based on the analysis of the journal's publications, axiological models are proposed, demonstrating two approaches to the hierarchization, systematization, and interpretation of the complex of

values propagated in the journal's publications. Specifically: a model that structures a wide range of individual needs and aspirations along with the general ethical principles of collective coexistence, social responsibility, civic consciousness, and so forth; and a framework that reflects the distinctive ideological and thematic paradigm of the «Catholic Action» journal's publications – the theme of the conflict of values between modern apologists of Christianity and the ideologues of progress and secularization.

Keywords: Catholic Action, religious periodicals, interwar period, Galicia, General Institute of Catholic Action.